

**УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ**  
**ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

**Комисија за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студија**

**Датум: 14.10.2019.**

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	14. 10. 2019
	1118/19

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ**  
**ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У БАЊОЈ ЛУЦИ**

**Предмет: Достава извјештаја о оцјени завршног рада на другом циклусу**  
**кандидаткиње Јосипе Басте**

Поштовани,

На основу члана 71 Закона о високом образовању Републике Српске (Службени гласник РС број 73/10,104/11 и 84/12), члана 54 Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 6 Правилника о пријави и изради мастер рада Факултета политичких наука у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци је на сједници одржаној 16.03.2016. године донијело Одлуку број 08/3.302-4/16 о именовању ментора и Комисије за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу под називом „Социјална заштита старих лица у локалној заједници“ кандидаткиње Јосипе Басте у саставу:

1. Проф. др Драгана Шћеповић, ванредни професор, ужа научна област Подручја социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, председник комисије;
2. Проф. др Љубо Лепир, ванредни професор, ужа научна област Социјална политика, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, ментор;
3. Мр Андреа Ракановић Радоњић, виши асистент, ужа научна област Подручја социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан.

Након проведених неопходних административних процедура, извршеног увида у текст завршног рада и његове научно-стручне анализе, Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци Извјештај о оцјени завршног рада на другом циклусу кандидаткиње Јосипе Басте.

## ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени завршног рада на другом циклусу под називом  
„Социјална заштита старих лица у локалној заједници“  
кандидаткиње Јосине Басте

### Биографија кандидата

Јосипа Баста рођена је 6. марта. 1982. године у Градишци гдје је завршила основну и средњу (гимназију) школу. Филозофски факултет у Бањој Луци уписује 2003. године, гдје 2008. године завршава студиј социјалног рада и стиче назив дипломирани социјални радник. Од 2014. године полазник је мастер студија социјални рад на Факултету политичких наука у Бањој Луци.

Од 2009. године стално је запослена у Социјалном Центру Caritasa "Иван Пavao II."- Дом та старије особе, Caritas Бањалучке бискупије у Бањој Луци, на пословима социјалног радника. У међувремену била је ангажована на разним пословима пружања непосредних услуга социјално угроженим групама грађана. Тако је 2010. године била директно ангажована као „социјални радник – волонтер“, на Caritasovom програму „Кућна нега старих и немоћних особа“ у Бањој Луци, а у периоду 2014-2015. године била је ангажована на провођењу програма „Психосоцијална подршка поплављеним особама“.

Током свог рада похађала је многобројне стручне едукације, углавном из области психосоцијалног рада са социјалноугроженим категоријама друштва. Међу многобројним едукацијама које је похађала свакако треба издвојити следеће:

- 2010. - „Палијативна нега“, у организацији Caritas Бискупске конференције БиХ;
- 2011. - „Оспособљавање полазника за базични рад са одраслима, у организацији социјално-едукативног центра;
- 2012. - „Траума у процесу помирења“, Траума центар Сарајево;
- 2013. – „Менаџмент у социјалном раду – развој управљачких компетенција менаџерског кадра из сфере социјалних занимања, Caritas Бискупске конференције БиХ, Caritas Италија и Caritas Аустрија;
- 2017. – Образовање одраслих особа са инвалидитетом, Caritas Бања Лука, Царитас Италија;
- 2018/2019. – „Не заборави – изградња структура прилагођених особа са деменцијом, Caritas Бања Лука, Caritas Мостар и Caritas Аустрија.

Као активни учесник јавних дешавања из области социјалне заштите на практичном нивоу залаже се за унапређење рада са особама старије животне доби у заједници.

## Приказ садржаја рада

Садржај мастер рада кандидаткиње Јосипе Басте представља теоријско разматрање и истраживачко доказивање постављених хипотеза на тему „Социјална заштита старих лица у локалној заједници“. Истраживање и писање рада је обављено у периоду 2017-2019. година.

Кандидаткиња је мастер рад написала на деведесет страница А4 формата, нормалних маргина, и фонти 12 *Times New Roman* и прореду величине 1,5. Рад садржи 11 табела и 18 графикана.

Поред уводног дијела и закључних разматрања, рад садржи пет основних поглавља и 25 потпоглавља, разврстаних у два дијела: теоријски дио и емпиријски дио. Рад још садржи сажетак написан на српском и енглеском језику, списак коришћених извора и литературе, те инструменте којима је провођено истраживање (прилог). Укупан физички обим рада је 114 странице.

У *Уводу* ауторка износи основне елементе којима се бавила у раду, у теоријској елеборацији, наводи разлоге свог интереса за проблеме старења и питања старости, те објашњава разлоге због којих се фокусира на истраживање актуелног стања у Граду Бањој Луци у контексту социјалне заштите старих лица. Ауторка посебно подцртава да је циљ истраживања, поред осталог, „изналажење могућности унапређења постојећег стања социјалне заштите старих и подизање квалитета социјалних услуга намијењених старим лицима у локалним заједницама“.

Теоријски дио рада био је усмјерен на објашњавање и разумијевање кључних појмова и системских рјешења социјалне заштите старих. Овај дио је имао за циљ обезбјеђивања улазних информација неопходних у изношењу налаза истраживања, а што је у складу са истраживачком методологијом и начина писања извјештаја научних истраживања. Подијељен на три поглавља, теоријски дио доноси теоријску расправу о кључна три појма који чине окосницу читавог рада, а то су: социјална заштита, старење и локална заједница.

У поглављу *Теоријско одређење социјалне заштите старих* ауторка тумачи теоријско-методолошки контекст одређења системске бриге о старим лицима. Ауторка објашњава мјесто социјалне заштите у ширем оквиру социјалне политике; наводи њено појмовно и законски значење, анализира организациону структуру система социјалне заштите, те објашњава постојећа права, мјере и услуге намијењене старим лицима у систему социјалне заштите Републике Српске. Оваквим приступом сугерише се да исходите социјалне заштите старих налази у општим теоријски одређенима и актуелним праксама постојећег система социјалне заштите. Ауторка посебну пажњу посвећује начинима дјеловања система према старим особама кроз новчана давања, институционалне услуге и ванинституционалне облике подршке. Такође, објашњава поједина права дефинисана Законом о социјалној заштити путем којих се дјеловање система према старим лицима материјализује у пракси социјалне заштите. На тај начин се детаљно образлаже садржај и значај појединих права као што су: право на новчану помоћ, право на додатак за његу и помоћ другог лица, право на једнократну новчану помоћ, право на збрињавање у хранитељску породицу, право на смјештај у установу, право на дневно збрињавање, право на помоћ и његу у кући и право на савјетовање.

Посебна пажња је посвећена улози и надлежностима Центра за социјални рад као кључне установе социјалне заштите у локалној заједници.

Друго поглавље, *Теоријско одређење старости и старења*, бави се основним елементима који одређују појмове старости и старења. Користећи релевантну литературу ауторка пише о теоријском значењу ових појмова, кључним карактеристикама индивидуалног старења, потребама старих лица и демографском старењу као једном од основних проблема социјалне сигурности становништва у локалним заједницама.

Ауторка прави разлику између биолошке, психолошке и социјалне старости. Позивајући се на друге ауторе који су се бавили овим темама, она наводи да је биолошка старост „индивидуална способност организма да се адаптира на услове околине, најчешће изражене издржљивошћу, флексибилношћу, координацијом и радним капацитетом. Психолошка старост се препознаје као ментална способност прилагођавања старог лица на одређене промјене у животној околини. Социјална старост се односи на способност прилагођавања на измијењене социјалне улоге појединца које са собом доноси старост“. Овако дефинисање појма старости даје ширину дјеловања у области социјалне заштите, те се може рећи да је ауторка у свом раду усмјерена на тражење активних одговора система социјалне заштите на стање потреба старих лица. Оваквим размишљањем ауторка се руководила и у сљедећа два потпоглавља у којима проблематизира карактеристике индивидуалног старења и потреба старих.

Демографско старење становништва представља посебну тему интересовања у овом раду. Наиме, област социјалне заштите претпоставља непосредан рад са старим особама у заједници, па су структура укупног становништва и групне карактеристике старије популације значајни елементи који одређују социјалну заштиту старих у заједници. Према подацима који су изнесени у овој студији, на подручју БиХ и Републике Српске, а тиме и у Граду Бања Лука, константно се повећава број старих лица, а тиме се повећавају и потребе које треба задовољити у систему социјалне заштите. Ово су кључни разлози због којих се ауторка посвећује анализирању демографских процеса у друштву.

Треће поглавље које носи назив *Теоријско одређење локалне заједнице* заокружује структуру теоријског дијела рада. Као што у називу рада стоји, поље интересовања ауторке је *социјална заштита старих у локалној заједници*, па је сасвим разумљиво да се у овом дијелу пружи теоријско тумачење тог појма. Овај задатак ауторка испуњава на начин што креира четири потпоглавља која објашњавају четири аспекта локалне заједнице у контексту одређења социјалне заштите старих лица.

Као прво, у овом поглављу се одређује појам локалне заједнице у теоријском и законском смислу. Затим се анализирају надлежности јединица локалне самоуправе у обезбјеђивању социјалне заштите опште популације грађана, а потом се дефинише њена улога у заштити старих лица. Ауторка наводи да се основна улога локалне заједнице у заштити старих лица огледа у унапређењу њихове социјалне сигурности путем развијања ефикасног система социјалне заштите, а што подразумева побољшавање њиховог економског и социјалног положаја.

Као посебан допринос у одређењу улоге локалне заједнице у социјалној заштити старих, на крају овог дијела, расправља се о важности и значају невладиног сектора у обезбјеђивању социјалне подршке старим лицима. Ауторка у овом дијелом истиче важност дјеловања невладиних организација у заједници, и потребу њиховог респектовања као ресурса на који може рачунати јавни систем. Сем тога, један дио истраживања којим се ауторка бавила, тицао се управо ове теме, па је мјесто теоријског одређења појма невладиног сектора у социјалној заштити старих, методолошки и структурално сасвим оправдано.

Други дио (*Емпиријски дио*) овог рада доноси резултате проведеног истраживања. Овај дио састоји се од два поглавља: Методолошки оквир и Интерпретација резултата. У складу са методологијом писања извјештаја научних истраживања Методолошки дио је подијељен на седам цјелина, и то су: Предмет истраживања; Циљеви и задаци истраживања; Хипотетички оквир; Методе истраживања; Обухват истраживања (популација и узорак); Временско одређење предмета истраживања и Статистичка обрада података.

Интерпретација резултата је урађена на начин да је писани текст пратио поступке доказивања четири посебне хипотезе. У складу са тим, дефинисане су четири посебна дијела рада, и то су: *Доказивање хипотетичког става о ресурсима социјалне заштите старих*; *Доказивање хипотетичког става о облицима заштите и подршке старим лицима*; *Доказивање хипотетичког става о партнерству јавног, приватног и невладиног сектора у збрињавању старих лица* и *Доказивање хипотетичког става о могућностима социјалне заштите старих лица*. На крају сваког дијела, ауторка је дала закључни осврт на резултате и коначно мишљење о валидности постављене хипотезе.

Пети дио под називом *Анализа вриједносних ставова стручњака о будућности социјалне заштите старих лица на подручју Града Банје Луке*, представља покушај сублимације личних виђења људи који се баве социјалном заштитом старих у контексту будућних процеса у области социјалне заштите старих.

Ауторка истраживања је изнијела добијене резултате користећи се табеларним и графичким приказима. У интерпретацијама добијених резултата, која су пратила приказане резултате, искључиво су кориштени параметри дескриптивне статистике, што је и разумљиво јер је главна хипотеза била усмјерена на описивање проблема који проистиче из заданог предмета истраживања.

У *Закључним разматрањима*, ауторка је сублимирала добијене резултате те дала коначан став о стању социјалне заштите старих на подручју Града Бање Луке. Према њеним ријечима, главна хипотеза истраживања је у потпуности потврђена, што значи да је *Социјална заштита старих лица у Бањој Луци слабо развијена, њено остваривање је условљено неразвијеношћу ресурса, неразвијеним партнерством јавног, приватног и невладиног сектора, а њен будући развој је неизвјестан*.

Такође, изнијети су и лични ставови ауторке, који су нашли утемељење у добијеним резултатима истраживања, о томе што су могуће препоруке за унапређење социјалне заштите у овој локалној заједници.

На крају рада налази се списак кориштене литературе који се састоји од 83 јединице. Највећи број извора су научне и стручне књиге те чланци из научних

часописа и периодике. Одређени број извора узет је са официјелних интернетских страница установа и институција у БиХ и земљама региона.

### **Приказ методологије истраживања**

У истраживању кандидаткиња/ауторка је испоштовала захтјеве предвиђене научноистраживачком методологијом.

У дијелу *Методолошки оквир* обрађени су сви елементи који су неопходни за провођење истраживања, а то су: предмет истраживања, научни и друштвени циљ истраживања; задаци истраживања; главна и посебне хипотезе; кориштене опште и посебне методе и технике истраживања; инструменти истраживања; популација истраживања и начин статистичке обраде података.

Задани предмет истраживања је анализа стања социјалне заштите старих лица на подручју Града Бање Луке. Теоријско одређење предмета истраживања утемељено је у научним сазнањима о појмовима социјалне политике, социјалне заштите, старења и старости и локалне заједнице. За теоријско одређење ових појмова користила су се научно верификована сазнања као и научно неверификована сазнања која су дата кроз законска и управна рјешења из области социјалне заштите и локалне самоуправе. Такође, кориштена су знања и других наука, као што су наука о јавној управи и наука о менаџменту. Операционално одређење предмета истраживања садржано је у дефинисаним задацима истраживања, а они су:

- анализа остварених права у систему социјалне заштите која су намијењена старим лицима на подручју Града Бање Луке;
- анализа облика и врсте партнерске сарадње између јавног и невладиног сектора на тржишту услуга намијењених старим лицима на подручју Града Бање Луке;
- идентификовање и дефинисање приједлога стручних радника за унапређење социјалне заштите старих лица у Граду Бања Лука;
- анализирање ставова и приједлога менаџера установа и институција социјалне заштите и руководилаца невладиних организација о организовању и потребама социјалне заштите старих лица у локалној заједници.

Овакво дефинисање предмета истраживања утицало је на дефинисање истраживачких хипотеза. Истраживање се фокусирао на доказивање опште (главне) и четири посебне хипотезе.

Општа (главна) хипотеза истраживања гласи:

*Социјална заштита старих лица у Бањој Луци је слабо развијена, њено остваривање је условљено неразвијеношћу ресурса, неразвијеним партнерством јавног, приватног и невладиног сектора, а њен будући развој је неизвјестан.*

Посебне хипотезе су:

1. *Постојећи ресурси социјалне заштите у Бањој Луци нису довољни, по обиму и квалитету, да одговоре на потребе старих лица.*
2. *Збријавање старих лица на подручју Града Бање Луке се реализују традиционалним мјерама социјалне заштите (новчаним давањима и*

смјештајем у установу), док су осталих видова социјалних услуга малобројни и сиромашни по врстама.

3. Партнерски односи јавног, приватног и невладиног сектора представљају ресурсе за остваривање квалитетније социјалне заштите старих у локалној заједници.
4. Не постоји јасна визија о будућем развоју социјалне заштите у Граду Бања Лука.

У истраживању су примијењене опште и посебне научне методе и технике. Од општих научних метода користиле су се анализа, синтеза, генерализација и дедукција. Од посебних метода коришћена је метода анализе докумената и метода испитивања.

Анализа докумената се заснивала на анализи садржаја оснивачких аката установа социјалне заштите и невладиних организација, те анализи њихових извјештаја о раду.

Испитивање је проведено техникама интервјуа и анкете. За потребе провођења интервјуа дефинисана су питања усмјерена на процјене стања и проблема са којима се установе и невладине организације сусрећу у свом раду на организовању и пружању услуга социјалне заштите старим лицима. Анкета је садржавала 56 варијабли сврстаних у 25 питања. За потребе добијања података о структури управљања, пословању и дјелокругу рада израђен је аналитички образац са 25 честица. Анкете су биле намијењене стручним радницима и менаџерима у установама и невладиним организацијама, а аналитички образац се односио на установе и невладине организације као правна лица. У истраживању је учествовало укупно 94 испитаника и осам установа социјалне заштите и невладиних организација које се баве социјалном заштитом старих лица на подручју Града Бање Луке.

Провођење интервјуа омогућило је истраживачу да непосредно осјети однос менаџера према предмету истраживања и њихову посвећеност пословима управљања социјалном заштитом старих.

Комплетан посао провођења анкете, интервјуа и попуњавања аналитичког обрасца провела је кандидаткиња у периоду од године дана.

### **Научни и друштвени значај проведеног истраживања**

Ово истраживање је пружило прва научна сазнања о стању социјалне заштите старих на подручју Града Бања Лука, чиме је дат образац провођења таквих анализа у другим локалним заједницама. Истраживање је научно верификовало сазнања о пракси дјеловања субјеката друштвене подршке старим лицима у локалној заједници. Научним методама објашњени су кључни фактори који одређују врсте и учесталост социјалних услуга намијењене старим лицима, њихову законско-нормативну условљеност учешће јавног, приватног и невладиног сектора у пружању услуга, стварању партнерских односа у обезбјеђивању социјалне заштите старих на нивоу локалне заједнице.

Истраживање је препознало могућности унапређења социјалне заштите старих лица на практичном нивоу функционисања локалне заједнице чиме су дате претпоставке за практичну примјену предложених мјера.

Значај истраживања заснива се на могућностима примјене резултата у пракси и побољшање социјалне заштите старих како би се обезбиједило подизање општег квалитета живота старих лица у локалној заједници. Такође, значај истраживања огледа се и у стварању претпоставки за даља истраживања и продубљивања научних сазнања и примјени научних принципа у социјалној заштити старих лица, а посебно на подручју Града Бање Луке као највеће урбане цјелине у Републици Српској.

### **Закључак и приједлог Комисије**

На основу увида у рад, његову структуру, садржај, методолошку основу истраживања, начин интерпретације добијених резултата и значаја за стручну и општу јавност, Комисија је става да је кандидаткиња Јосипа Баста написала мастер рад у складу са пријављеном темом, да рад садржи неопходне елементе научног рада, да представља самостални допринос и задовољава потребну структуру и методолошке услове прописане правилима о изради мастер рада.

Рад је прошао контроли оригиналности у складу са чланом 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова на другом и трећем циклусу.

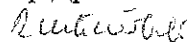
Имајући у виду изложено, Комисија

### **ПРЕДЛАЖЕ**

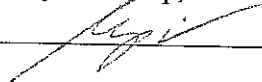
Наставно научно вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци да кандидаткињи Јосипи Баста одобри јавну одбрану мастер рада на тему „Социјална заштита старих лица у локалној заједници“.

Чланови комисије:

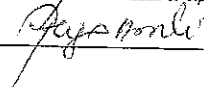
1. Проф. др Драгана Шћеповић, председник



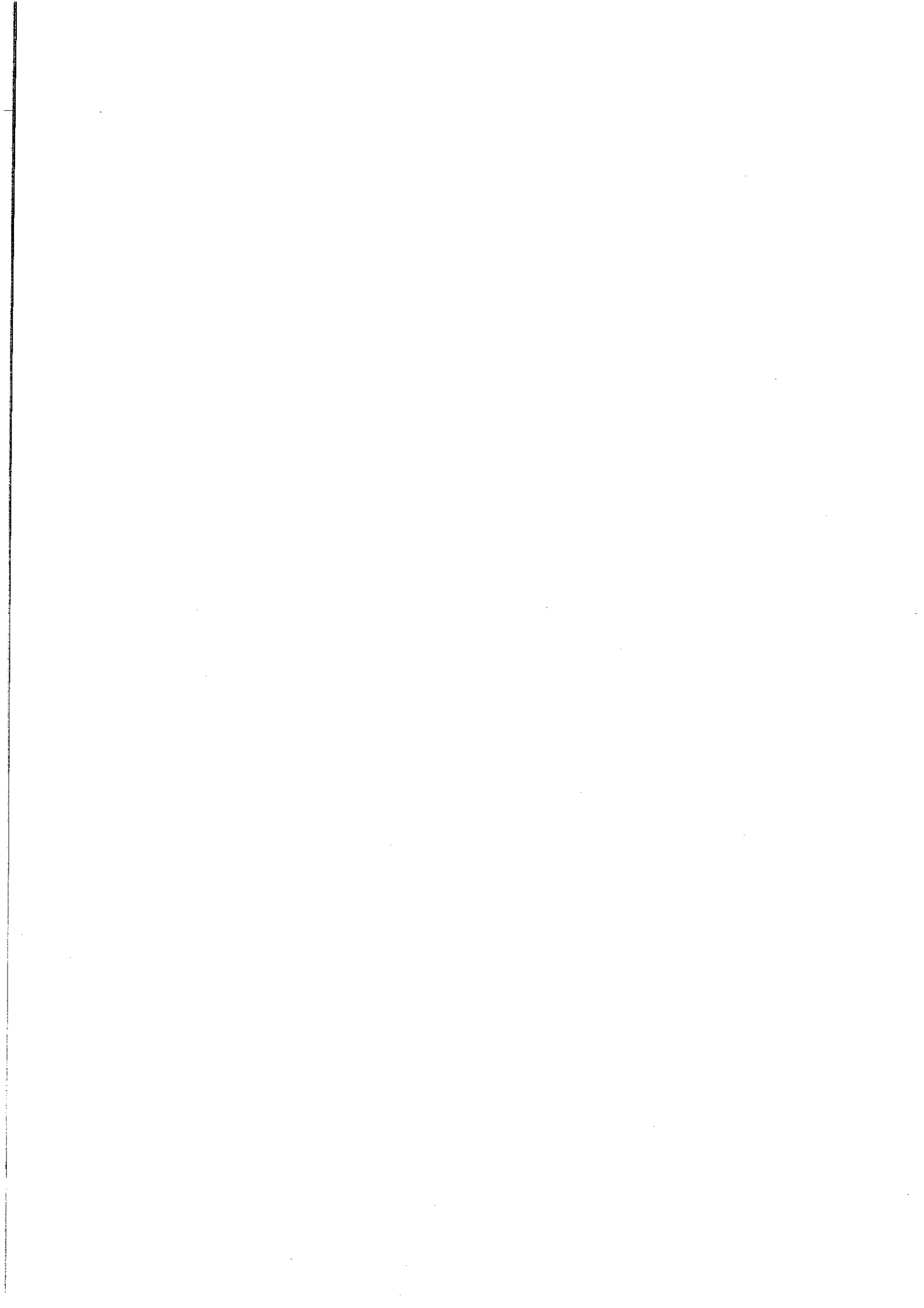
2. Проф. др Љубо Лешир, члан-ментор



3. Мр Андреа Рақановић Радоњић, члан









Број:08/1.1109/19

Датум:14.10.2019.

На основу члана 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.2688-4/17 од 28.09.2017. године издаје се

### У В Ј Е Р Е Њ Е

Овим се потврђује да је мастер рад кандидаткиње **Јосипе Басте** под називом „Социјална заштита старих“ провјерен путем званичног софтвера за откривање плагијата дана 10.10.2019. године.

Шеф библиотеке

*Нина Кујовић*



Продекан за научноистраживачки рад

*[Signature]*

ДОСТАВЉЕНО:

- Ментору
- А/А